

HZN **ea** glasilo

Broj 4/2022
Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

Our Planet Our Health

Clean our air, water & food

Healthy Lifestyles
Quit smoking

Transport
Walk or bike to work at least once a week; use public transport

Shopping
Buy your groceries fresh, local, produce and avoid highly processed food

Energy
Change to a renewable energy provider; turn off the light when not needed

Consumption and Shopping
Buy less plastic; use reusable grocery bags

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 14. 2022.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač: Hrvatski zavod za norme
MB: 1957406
OIB: 76844168802
Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb
Telefon: 01/610 60 95
Telefax: 01/610 93 21

Glavni urednik: Igor Božičević, ravnatelj HZN-a

Pomoćnik glavnog urednika: Sandra Knežević

Tehnički urednik: Sandra Knežević

Uredništvo: Ana Marija Boljanović, Ivo Andreis, Marina Babić, Melanija Grubić Sutara, Tatjana Majić

Lektura: Ivana Canosa

Grafička priprema: Sandra Knežević

Izlazi: mjesečno

Datum objave: 2022-04-30

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

Sadržaj 4/2022

Proslov	4
Novosti iz HZN-a	
• Norma HRN EN ISO 26000:2020 dostupna i na hrvatskome jeziku	5
• Nove hrvatske norme niza HRN ISO/IEC 20000	5
• Predavanje za studente Veleučilišta Velika Gorica	6
• Studenti sveučilišnoga diplomskog studija Građevinskog i arhitektonskog fakulteta u Osijeku posjetili Hrvatski zavod za norme	6
• Članovi Hrvatskog zavoda za norme	7
Iz rada HZN/TO	
• <i>INTERVJU</i> : Hrvatska normizacija suočava se s izazovima informacijske i kibernetičke sigurnosti	8
HZN u medijima	
• Ravnatelj HZN-a o normizaciji u tjedniku <i>Lider</i>	11
• Video intervju s ravnateljem HZN-a	12
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
ISO	
• Izgradnja zdravije budućnosti	13
• ISO u brojevima	14
IEC	
• Pas-robot čuva sigurnost Pompeja	15
CEN i CENELEC	
• Mladi profesionalci u normizaciji: CEN i CENELEC pokreću kampanju	16
• Upravo objavljene nove CEN/CENELEC-ove upute o ulozi normi u potpori prijenosu tehnologija	17
• Otkrijte novu normu EN 17529 o tehničkoj i integriranoj zaštiti podataka i privatnosti	17
ETSI	
• ETSI-jeva norma za naprednu mobilnu lokaciju (AML) omogućuje europskim pametnim telefonima slanje lokacije pozivatelja u hitnim pozivima	18

Naslovnica: Poster povodom Svjetskog dana zdravlja 2022. (izvor: WHO)

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A33)

ISSN 1847-4217

Poštovani čitatelji!

Pred vama je četvrti broj službenoga glasila Hrvatskog zavoda za norme u 2022. godini.

U našoj rubrici *Novosti iz HZN-a* donosimo obavijest o normativnom dokumentu objavljenom na hrvatskome jeziku, HRN EN ISO 26000:2020, *Upute o društvenoj odgovornosti (ISO 26000:2010; EN ISO 26000:2020)* te novim hrvatskim normama niza HRN ISO/IEC 20000. Kao i u svakom broju na kraju ove rubrike nalazi se tablica u kojoj je dan brojčani prikaz članstva u Hrvatskom zavodu za norme.

U rubrici *Iz rada HZN/TO* možete pročitati intervju s predsjednikom Odbora HZN/TO 582, *Informacijska sigurnost i upravljanje kontinuitetom poslovanja*, mr. sc. Igorom Liščićem.

Rubrika *HZN u medijima* donosi informaciju o članku objavljenom u tiskanom i digitalnom izdanju poslovnog tjednika *Lider* te video intervjuu objavljenom na multimedijskoj platformi *Privredni.hr*.

U rubrici *Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija* i u ovome broju možete pronaći zanimljive obavijesti iz rada međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija. Donosimo i brojčani prikaz podataka o radu i ostvarenim rezultatima ISO-a u 2021. godini s obzirom na to da do datuma objave HZN e-glasila br. 2/2022, u kojem smo objavili tablice s podacima za CEN, CENELEC i ETSI, navedeni podaci za ISO nisu bili dostupni.

Ugodno čitanje!

Norma HRN EN ISO 26000:2020 dostupna i na hrvatskome jeziku

Norma HRN EN ISO 26000:2020, *Upute o društvenoj odgovornosti (ISO 26000:2010; EN ISO 26000:2020)* dostupna je od 31. ožujka 2022. godine na hrvatskome jeziku. Tekst hrvatske norme pripremio je tehnički odbor HZN/TO 552, *Društvena odgovornost Hrvatskoga zavoda za norme*.

Norma HRN EN ISO 26000:2020 daje upute o osnovnim načelima društvene odgovornosti, prepoznavanju društvene odgovornosti i suradnji s dionicima, ključnim temama i pitanjima koji se odnose na društvenu odgovornost i načinima integracije društveno odgovornog ponašanja u organizaciju.

Osim na hrvatskome jeziku, dostupno je izdanje na engleskome jeziku.

Ova hrvatska norma identična je međunarodnoj normi ISO 26000:2010 te europskoj normi EN ISO 26000:2020. Međunarodna norma ISO 26000 potvrđena je posljednjim periodičkim preispitivanjem (*systematic review*) 2017. godine tako da je izdanje objavljeno 2010. godine i dalje vrijedeće.

Norma HRN EN ISO 26000 daje usklađene, na svjetskoj razini relevantne smjernice za sve vrste organizacija privatnoga i javnoga sektora utemeljene na međunarodnom konsenzusu među stručnjacima koji predstavljaju glavne interesne skupine te tako potiče primjenu najbolje prakse u društvenoj odgovornosti širom svijeta.

Iako neće svi dijelovi ove hrvatske norme biti od jednake koristi svim vrstama organizacija, sve ključne teme bitne su za svaku organizaciju. Svaka ključna tema obuhvaća više pitanja i odgovornost je svake pojedine organizacije da vlastitim promišljanjem i razgovorom sa svojim dionicima utvrdi koja su pitanja za nju bitna i značajna te se njima treba baviti.

Norma HRN EN ISO 26000 pomoći će svim organizacijama bez obzira na njihovu veličinu ili smještaj da djeluju na društveno odgovoran način tako što im daje smjernice o sljedećem:

- pojmovima, nazivima i definicijama povezanim s društvenom odgovornošću
- pozadini, trendovima i obilježjima društvene odgovornosti
- načelima i praksama koji se odnose na društvenu odgovornost
- ključnim temama i pitanjima društvene odgovornosti
- integraciji, provedbi i promicanju društveno odgovornoga ponašanja u svim segmentima organizacije i, putem politika i praksa, unutar sfere njezina utjecaja
- utvrđivanju dionika i suradnji s njima; i
- obavještanju o preuzetim obvezama, rezultatima i drugim podacima koji se odnose na društvenu odgovornost.

Norma ISO 26000 navedena je u dokumentu Europske komisije - Komunikacija Komisije, Smjernice za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama - kao jedan od alata za izvješćivanje, koji se preporučuje tvrtkama koje podliježu Direktivi 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća o objavljivanju nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa.

Nove hrvatske norme niza HRN ISO/IEC 20000

Hrvatski normativni dokumenti niza HRN ISO/IEC 20000 nastali su prihvaćanjem međunarodnog niza norma ISO/IEC 20000 koji je izradio međunarodni tehnički pododbor ISO/IEC JTC 1/SC 40, *IT service management and IT governance*.

Norme niza HRN ISO/IEC 20000:

- HRN ISO/IEC 20000-1:2022, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 1. dio: Zahtjevi za sustav upravljanja uslugama (ISO/IEC 20000-1:2018)*
- HRN ISO/IEC 20000-2:2022, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 2. dio: Smjernice za primjenu sustava upravljanja uslugama (ISO/IEC 20000-2:2019)*
- HRN ISO/IEC 20000-2:2022/A1:2022, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 2. dio: Smjernice za primjenu sustava upravljanja uslugama (ISO/IEC 20000-2:2019/Amd 1:2020)*
- HRN ISO/IEC 20000-3:2022, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 3. dio: Smjernice za definiciju opsega i primjenjivosti norme ISO/IEC 20000-1 (ISO/IEC 20000-3:2019)*
- HRS ISO/IEC/TS 20000-5:2022, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 5. dio: Smjernice za primjenu ISO/IEC 20000-1 (ISO/IEC/TS 20000-5:2022)*
- HRN ISO/IEC 20000-6:2022, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 6. dio: Zahtjevi za tijela koja provode reviziju i certifikaciju sustava upravljanja uslugama (ISO/IEC 20000-6:2017)*
- HRI ISO/IEC/TR 20000-7:2022, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 7. dio: Smjernice za integraciju i korelaciju ISO/IEC 20000-1:2018 s ISO 9001:2015 i ISO/IEC 27001:2013 (ISO/IEC/TR 20000-7:2019)*
- HRN ISO/IEC 20000-10:2022, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 10. dio: Pojmovi i terminološki rječnik (ISO/IEC 20000-10:2018)*
- HRS ISO/IEC/TS 20000-11:2022, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 11. dio: Smjernice o odnosu ISO/IEC 20000-1 i okvira za upravljanje uslugama: ITIL® (ISO/IEC/TS 20000-11:2021)*

Navedene hrvatske normativne dokumente pripremio je tehnički odbor HZN/TO 582, *Informacijska sigurnost i upravljanje kontinuitetom poslovanja* Hrvatskoga zavoda za norme.

Detaljnije informacije o hrvatskim normama koje su izradili i prihvatili tehnički odbori Hrvatskoga zavoda za norme možete pronaći u [katalogu hrvatskih norma](#) te [repozitoriju HRN4You](#). Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#), a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite [popunjeni obrazac za ponude](#) na e-adresu prodaja@hzn.hr.

Predavanje za studente Veleučilišta Velika Gorica

Dana 31. ožujka 2022. godine održano je predavanje za studente specijalističkog studija Logistički menadžment na Veleučilištu Velika Gorica. Predavanje je održano na inicijativu profesorice Irine Kacijan, nositeljice kolegija Upravljanje kvalitetom u logističkim sustavima. Tako smo nastavili dugogodišnju suradnju s tim Veleučilištem.

Studente je pozdravila gospođa Ivana Ivić, voditeljica Odsjeka za razvoj, edukaciju i certifikaciju te ih upoznala s temama predavanja i predavačima.

Gospođa Marina Babić, viša stručna savjetnica za normizaciju u području osnovnih norma predstavila je rad Hrvatskog zavoda za norme, osvrnula se na povijest normizacije, važnost norma, osnove normizacije te vrste dokumenata u normizaciji. Također je studentima predstavila tehničke odbore u području osnovnih norma.

Gospođa Ana Marija Boljanović, voditeljica poslova normoteke upoznala je studente s radom normoteke i zbirkom hrvatskih norma. Naglasila je važnost autorskog prava na norme te predstavila aplikacije dostupne na mrežnim stranicama HZN-a: sustav komentiranja nacrti norma HZNacrti, tečaj e-učenja o normizaciji i Repozitorij hrvatskih norma HRN4You. Također, prikazala je popis norma u području logističkog menadžmenta te naglasila važnost uključivanja studenata u normizaciju.

Studenti sveučilišnoga diplomskog studija Građevinskog i arhitektonskog fakulteta u Osijeku posjetili Hrvatski zavod za norme

Hrvatski je zavod za norme u suradnji s Hrvatskom akreditacijskom agencijom 14. travnja organizirao predavanje za studente diplomskog studija na Građevinskom i arhitektonskom fakultetu u Osijeku u okviru kolegija Upravljanje kvalitetom.

Posjet je organiziran na inicijativu prof. dr. sc. Zlate Dolaček-Alduk, dipl. ing. građ., predstojnice Zavoda za organizaciju, tehnologiju i menadžment Građevinskog fakulteta u Osijeku. Ovakve posjete za svoje studente prof. dr. sc. Zlata Dolaček-Alduk organizira već više godina zaredom.

Studente je pozdravila Ivana Ivić, voditeljica Odsjeka za razvoj, edukaciju i certifikaciju te ih upoznala s temama predavanja.

Nakon uvodnog predavanja o Hrvatskom zavodu za norme, o dokumentima koje Zavod objavljuje te radu u tehničkim odborima i područjima normizacije, Ivić je predstavila i područje graditeljstva s posebnim osvrtom na eurokodove. Nakon toga uslijedila su pitanja studenata iz stručnog dijela na koje je odgovarao Slaven Cvitanović, voditelj područja graditeljstva.

O normoteci, fondu, aplikacijama i uslugama HZN-a te autorskim pravima na norme, izlaganje je održala dr. sc. Ana Marija Boljanović, voditeljica Odsjeka poslova normoteke. Upoznala je studente sa strategijom normizacije EU-a 2022. te aplikacijama dostupnim na mrežnim stranicama HZN-a: sustav komentiranja nacrti norma HZNacrti, tečaj e-učenja o normizaciji i Repozitorij hrvatskih norma HRN4You te koje koristi studenti mogu imati od uporabe normi.

Na kraju posjeta HZN-u, studenti su posjetili normoteku HZN-a gdje su imali priliku vidjeti radni prostor namijenjen korisnicima i gdje su im ukratko predstavljene informacije o radu s korisnicima i mogućnostima koje oni ostvaruju dolaskom u normoteku.

Privedila: Ivana Ivić

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih članova i članova promatrača HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja veljače 2022. godine. Tablica Članovi Hrvatskog zavoda za norme identična je tablici objavljenoj u prethodnom broju HZN e-glasila jer od 9. veljače 2022. godine nije bilo promjena.

Tablica – Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2021-12-30	2022-02-09
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	6	6
Fizičke osobe	0	0
Ukupno članova promatrača	6	6
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	150	153
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	19	19
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	6	6
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	8	8
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	20	20
Fizičke osobe – pojedinci	21	22
Obrt – fizičke osobe	3	3
Tijela državne uprave	25	25
Ukupno redovitih članova	254	258
Ukupno članova HZN-a	260	264

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

INTERVJU

Hrvatska normizacija suočava se s izazovima informacijske i kibernetičke sigurnosti

Intervju s predsjednikom Odbora HZN/TO 582, Informacijska sigurnost i upravljanje kontinuitetom poslovanja, mr. sc. Igorom Liščićem

Hrvatski zavod za norme nedavno je prihvatio norme niza HRN ISO/IEC 20000 koje će posebno biti zanimljive organizacijama koje pružaju svojim korisnicima različite informatičke usluge. S obzirom na broj informatičkih tvrtki u Hrvatskoj, očekuje se zanimanje za ove norme.

Rad na normativnim dokumentima kao što su norme niza HRN ISO/IEC 20000 dio su aktivnosti novoosnovanoga tehničkog odbora HZN/TO 582, *Informacijska sigurnost i upravljanje kontinuitetom poslovanja*. Članovi tehničkog odbora HZN/TO 582 izrađuju prijedloge za prihvaćanje i mnogih drugih međunarodnih normi, uglavnom iz područja rada ISO TC 292, *Security and resilience* i ISO/IEC JTC 1/SC 27, *IT security techniques*. Tridesetak normativnih dokumenata europskih odbora CEN/CLC/JTC 13, *Cybersecurity and Data Protection* i CEN/TC 391, *Societal and Citizen Security* već se nalazi u zbirci hrvatskih norma, a svi njihovi novi projekti uključeni su u program rada HZN/TO 582.

mr. sc. Igor Liščić

Novoosnovanim tehničkim odborom HZN/TO 582, Informacijska sigurnost i upravljanje kontinuitetom poslovanja predsjedava uvaženi stručnjak za normizaciju, upravljanje kvalitetom i informacijskom sigurnošću, mr. sc. Igor Liščić. Uz to, od početka ove godine gospodin Liščić imenovan je direktorom European Centre for Laboratory Excellence, tvrtke u vlasništvu Hrvatskoga mjeriteljskog društva, čija je djelatnost edukacija djelatnika akreditiranih laboratorija i inspeksijskih tijela. U zadnjih nekoliko godina radi kao samostalni savjetnik i auditor u području sustava upravljanja kvalitetom, informacijskom sigurnošću, upravljanjem kontinuitetom poslovanja i energetskom učinkovitošću.

„Sve ove aktivnosti kojima se danas bavim na neki način predstavljaju presjek radnog iskustva koje sam tijekom godina skupio u različitim organizacijama, na Fakultetu strojarstva i brodogradnje, Plivi d.d., TÜV-u Croatia, Raiffeisen Bank“, objasnio je g. Liščić u intervjuu za Hrvatski zavod za norme.

Kako je došlo do suradnje s Hrvatskim zavodom za norme?

Počeci suradnje s Hrvatskim zavodom za norme sežu unazad dvadesetak godina, kada sam bio zaposlen u Plivi d.d. Ova se suradnja intenzivirala posljednjih nekoliko godina kada sam se uključio u rad više tehničkih odbora kao predstavnik Hrvatskoga mjeriteljskog društva čiji sam dugogodišnji član.

Inicijator ste osnivanja tehničkog odbora HZN/TO 582, Informacijska sigurnost i upravljanje kontinuitetom poslovanja. Što očekujete od predsjedanja Odborom?

Od odbora općenito, pa tako i od svoje uloge u njemu, u prvom redu očekujem da ćemo osigurati i promovirati veću dostupnost i primjenu normi iz područja informatičke i kibernetičke sigurnosti i upravljanja kontinuitetom poslovanja te da ćemo na taj način utjecati i na podizanje razine svijesti o brizi o informatičkoj sigurnosti u Hrvatskoj. Uz to se nadam da ćemo se, s obzirom na razvijenost informatičke djelatnosti u Hrvatskoj, s vremenom i aktivno uključiti u rad odgovarajućih radnih tijela na međunarodnoj razini.

☐ Kao stručnjak, koje prednosti vidite u sudjelovanju u radu ovakvog odbora? Pokazalo se da sudjelovanjem u normizaciji sudionici mogu ostvariti niz prednosti.

Prvi je razlog uključivanja u rad odbora mogućnost praćenja razvoja međunarodnih i europskih normi iz područja rada odbora, što svakom stručnjaku pomaže da bude bolji i učinkovitiji u svojoj djelatnosti. Najbolji primjer je novo izdanje norme ISO 27002:2022 na međunarodnoj razini (na europskoj razini ova verzija još nije prihvaćena i još je vrijedeća norma EN ISO/IEC 27002:2017, kao i HRN EN ISO/IEC 27002:2017 na nacionalnoj razini), zbog čega će doći do promjena u normi ISO 27001:2013. U konačnici će ove promjene, koje su veoma značajne, zahtijevati dodatne aktivnosti svih organizacija koje su certificirane prema zahtjevima norme ISO 27001:2013 (HRN EN ISO/IEC 27001:2017). Također, uključanjem u rad odbora dobiva se pristup određenoj bazi znanja iz područja rada te se tako članovima odbora omogućava učenje i razvoj. I konačno, a mislim da je to zadatak za „odlikaše“, preko rada u nacionalnom odboru otvara se mogućnost sudjelovanja u radnim skupinama na međunarodnoj razini. Time se ostvaruje i osobna korist za članove odbora koji se odluče na ovaj korak, prije svega kroz ostvarivanje kontakata s vodećim stručnjacima u određenom području. S druge strane, sudjelovanje u ovim radnim skupinama pridonosi boljoj međunarodnoj prepoznatljivosti i Hrvatskog zavoda za norme, a isto tako i Republike Hrvatske.

☐ **Snažan razvoj informatičkih tehnologija već je do sada temeljito promijenio mnoge naše navike, a u budućnosti će vjerojatno učiniti još više. Ovakav razvoj, osim pozitivnih promjena koje donosi, potiče i otvara velik broj mogućnosti za različite kriminalne aktivnosti koje su donedavno bile nepoznate.**

☐ Novoosnovani tehnički odbor HZN/TO 582, Informacijska sigurnost i upravljanje kontinuitetom poslovanja pripremat će norme i tehničke specifikacije, smjernice i druge normativne dokumente u područjima: sustava upravljanja informacijskom sigurnošću, kibernetičkom sigurnošću i zaštitom osobnih podataka, tehnika namijenjenih osiguranju informacijske i kibernetičke sigurnosti specifičnih zahtjeva koji se odnose na informacijsku i kibernetičku sigurnost, a koji su povezani s određenim procesima i djelatnostima. Teme su vrlo važne jer se europska normizacija ovoga područja susreće s mnogim izazovima i preprekama, uglavnom povezanim s razlikama u zakonodavstvu različitih država.

Mislim da je dovoljno samo letimično pogledati naslove članaka u različitim medijima da bi se shvatilo koliko su teme povezane s informatičkom i kibernetičkom sigurnosti te zaštitom osobnih podataka postale važne u našim životima. Snažan razvoj informatičkih tehnologija već je do sada temeljito promijenio mnoge naše navike, a u budućnosti će vjerojatno učiniti još više. Ovakav razvoj, osim pozitivnih promjena koje donosi, potiče i otvara velik broj mogućnosti za različite kriminalne aktivnosti koje su donedavno bile nepoznate. Sve to postavlja izuzetno složene zahtjeve pred zakonodavce i organizacije koje se bave normizacijom. Istovremeno je potrebno osigurati sigurnost i privatnost pojedinaca, zaštititi poslovne subjekte sa što manjim utjecajem na njihovo poslovanje, i to sve u uvjetima stalnih i snažnih tehnoloških promjena. Prema mome mišljenju, u budućnosti će biti neophodno osigurati veoma intenzivnu suradnju na međunarodnoj razini, prije svega na usklađivanju u području zakonodavstva. Isto tako, pri postavljanju i prilagodbi okvira kibernetičke i informatičke sigurnosti i zaštite privatnosti bit će potrebno sinergijsko djelovanje koje će uključivati tehnološke, organizacijske, pravne i druge (sociološke, psihološke) aspekte.

☐ Jeste li se aktivno uključili u rad radnih skupina tehničkih odbora na europskoj razini normizacije?

Za sada se još nisam stigao uključiti u rad radnih skupina tehničkih odbora na europskoj razini normizacije, najviše zbog velikog broja obaveza, ali to planiram učiniti u dogledno vrijeme. Posebno sam zainteresiran za područje upravljanja kontinuitetom poslovanja za koje smatram da će u budućnosti, nažalost i zbog raznih neželjenih događaja i situacija kojima smo svjedoci zadnjih godina i mjeseci, biti posebno važno.

☐ Nedavno su prihvaćene norme niza ISO/IEC 20000. Koliko su prema Vašem mišljenju ove norme važne za poslovanje u Hrvatskoj?

Norme niza HRN ISO/IEC 20000 zanimljive su prije svega organizacijama koje pružaju različite informatičke usluge svojim korisnicima. S obzirom na broj informatičkih tvrtki u Hrvatskoj, očekuje se zanimanje za ove norme, a prihvaćanjem ovih međunarodnih normi u zbirku hrvatskih normi osigurat će se veća dostupnost organizacijama u Hrvatskoj. To nam je bila i namjera kad smo se odlučili prihvatiti ih kao hrvatske norme. Naglasio bih da ove norme, kao i ostale norme u području upravljanja kvalitetom, potiču procesni pristup realizaciji zahtjeva, a u njihovim najnovijim izdanjima olakšana je integracija s drugim normama sustava upravljanja, u prvom redu s HRN EN ISO 9001:2015 i HRN EN ISO/IEC 27001:2017.

☐ **Norme niza HRN ISO/IEC 20000, kao i ostale norme u području upravljanja kvalitetom, potiču procesni pristup realizaciji zahtjeva, a u njihovim najnovijim izdanjima olakšana je integracija s drugim normama sustava upravljanja, u prvom redu s HRN EN ISO 9001:2015 i HRN EN ISO/IEC 27001:2017.**

Kibernetički kriminalitet ugrožava osobnu sigurnost, sigurnost organizacija i sigurnost država. Prema istraživanju Accenturea, multinacionalne IT tvrtke, čak je 43 % kibernetičkih napada usmjereno na male kompanije, dok se njih 14 % spremno zaštititi od tih napada (godigital.hrvatskitelekom.hr).

Mislim da ovi podaci samo potvrđuju potrebu za sustavnim pristupom upravljanja informacijskom i kibernetičkom sigurnošću, kao i upravljanja kontinuitetom poslovanja. Za razliku od velikih poslovnih sustava, manje organizacije najčešće ne mogu osigurati velika financijska sredstva za zaštitu vlastitog poslovanja. Radi toga su upućene na procjenu i analizu sigurnosnih rizika kojima su izložene te uvođenje tehničkih i organizacijskih mjera primjerenih rizicima i vlastitim mogućnostima. Primjena normi koje pokrivamo kroz rad ovog odbora predstavlja odličan alat za realizaciju ovih aktivnosti.

Razgovarala: Mirjana Fijolić

Suradnja na pripremi teksta:

Dinka Ilić-Roller, tajnica tehničkog odbora HZN/TO 582, *Informacijska sigurnost i upravljanje kontinuitetom poslovanja*

Lektura: Ivana Canosa

Foto: vlasništvo Igora Liščića

NOVE HRVATSKE NORME NIZA HRN ISO/IEC 20000

Hrvatski normativni dokumenti niza HRN ISO/IEC 20000 nastali su prihvaćanjem međunarodnog niza norma ISO/IEC 20000 koji je izradio međunarodni tehnički pododbor ISO/IEC JTC 1/SC 40, *IT service management and IT governance*. Hrvatske normativne dokumente niza HRN ISO/IEC 20000 pripremio je tehnički odbor HZN/TO 582, *Informacijska sigurnost i upravljanje kontinuitetom poslovanja* Hrvatskoga zavoda za norme.

Norme niza HRN ISO/IEC 20000:

- **HRN ISO/IEC 20000-1:2022**, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 1. dio: Zahtjevi za sustav upravljanja uslugama* (ISO/IEC 20000-1:2018)
- **HRN ISO/IEC 20000-2:2022**, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 2. dio: Smjernice za primjenu sustava upravljanja uslugama* (ISO/IEC 20000-2:2019)
- **HRN ISO/IEC 20000-2:2022/A1:2022**, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 2. dio: Smjernice za primjenu sustava upravljanja uslugama* (ISO/IEC 20000-2:2019/Amd 1:2020)
- **HRN ISO/IEC 20000-3:2022**, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 3. dio: Smjernice za definiciju opsega i primjenjivosti norme ISO/IEC 20000-1* (ISO/IEC 20000-3:2019)
- **HRS ISO/IEC/TS 20000-5:2022**, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 5. dio: Smjernice za primjenu ISO/IEC 20000-1* (ISO/IEC/TS 20000-5:2022)
- **HRN ISO/IEC 20000-6:2022**, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 6. dio: Zahtjevi za tijela koja provode reviziju i certifikaciju sustava upravljanja uslugama* (ISO/IEC 20000-6:2017)
- **HRI ISO/IEC/TR 20000-7:2022**, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 7. dio: Smjernice za integraciju i korelaciju ISO/IEC 20000-1:2018 s ISO 9001:2015 i ISO/IEC 27001:2013* (ISO/IEC/TR 20000-7:2019)
- **HRN ISO/IEC 20000-10:2022**, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 10. dio: Pojmovi i terminološki rječnik* (ISO/IEC 20000-10:2018)
- **HRS ISO/IEC/TS 20000-11:2022**, *Informacijska tehnologija – Upravljanje uslugama – 11. dio: Smjernice o odnosu ISO/IEC 20000-1 i okvira za upravljanje uslugama: ITIL®* (ISO/IEC/TS 20000-11:2021)

Detaljnije informacije o hrvatskim normama koje su izradili i prihvatili tehnički odbori Hrvatskoga zavoda za norme možete pronaći u [katalogu hrvatskih normi](#) te [repositoriju HRN4You](#). Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#), a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [obrazac za ponude](#) na e-adresu prodaja@hzn.hr.

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Ravnatelj HZN-a o normizaciji u tjedniku Lider

U novome tiskanom i digitalnom izdanju poslovnog tjednika Lider objavljen je članak „Nova europska strategija za normizaciju: Ove će godine norme biti jedno od glavnih pitanja hrvatskoga gospodarstva“. Autor je članka Igor Božičević, ravnatelj Hrvatskog zavoda za norme.

Nova strategija za normizaciju

Nakon što je u veljači ove godine Europska komisija predstavila novu europsku strategiju za normizaciju, bilo je jasno da će tijekom ove godine norme i njihova primjena u gospodarstvu biti nezaobilazna tema u hrvatskome poslovnom prostoru. Nova strategija za normizaciju utvrdila je hitne normizacijske potrebe u području cjepiva i lijekova za COVID-19, recikliranja kritičnih sirovina, lanca vrijednosti čistoga vodika, niskougljičnoga cementa, certifikacije čipova i podatkovnih normi.

U autorskom članku ravnatelj HZN-a posebno ističe važnost i ulogu stručnjaka u normizaciji, utjecaj normi na rast i razvoj gospodarstva, ali i nedovoljnu edukaciju stručnjaka. „HZN je u posljednjih godinu dana u više navrata zaprimio upite poduzetnika o mogućim financijskim potporama za uvođenje normi. Zaključujem da među poduzetnicima, malim, srednjim i mikropoduzećima postoji veliko zanimanje za uvođenje ISO normi za sustave upravljanja kvalitetom i okolišem, koje su postale neophodne u javnim nabavama“, istaknuo je ravnatelj HZN-a, Igor Božičević.

Članak je dostupan u tiskanom izdanju i putem poveznice <https://lidermedia.hr/sto-i-kako/nova-europska-strategija-za-normizaciju-ove-ce-godine-norme-biti-jedno-od-glavnih-pitanja-hrvatskoga-gospodarstva-142016>.

Izvor: Lider

Video intervju s ravnateljem HZN-a

Na multimedijskoj platformi Privredni.hr objavljen je video intervju „Norme su nevidljiv, ali bitan dio naše svakodnevice“ s Igorom Božičevićem, ravnateljem Hrvatskoga zavoda za norme.

privredni.hr | AKTUALNO | POSLOVANJE | #TEMA | VIDEO | & | MAGAZIN | COVID-19 INFO

Norme su nevidljiv, ali bitan dio naše svakodnevice

U svakodnevnom životu često nismo ni svjesni koliko nas norme okružuju. Možemo reći da s normama živimo 24 sata, od buđenja do odlaska na spavanje. One se primjenjuju na četkice za zube, proizvode za njegu kože, prekidače za svjetlo, pribor za jelo, na kućanske aparate, u javnom prijevozu, na ure...

Video intervju dostupan je putem poveznice.

Izvor: Privredni.hr

Izgradnja zdravije budućnosti

Na Svjetski dan zdravlja (#WorldHealthDay) prisjetimo se da ne možemo biti zdravi ako naš planet nije zdrav.

Već predugo odvajamo zdravlje i okoliš. Krajnje je vrijeme da shvatimo da su oni neodvojivo povezani jer bez zdravlja planeta nema ni zdravlja ljudi, a poboljšanjem jednog poboljšavamo i drugo.

Nalazimo se u vremenima velikih promjena: pandemija, onečišćenje planeta, sve veća pojava bolesti poput raka, astme i bolesti srca. Svjetska zdravstvena organizacija procjenjuje da je više od 13 milijuna smrti u cijelom svijetu povezano s uzrocima iz okoliša koji su se mogli izbjeći. Među njima je klimatska kriza, koja je najveća prijetnja zdravlju s kojom je čovječanstvo suočeno.

Zato, dok temom "Naš planet, naše zdravlje" obilježavamo [Svjetski dan zdravlja 2022.](#), stvorimo sustav za budućnost koji će podupirati i zdravlje ljudi i zdravlje planeta! To znači da moramo djelovati već danas i preoblikovati gospodarstvo tako da podržava obnovu, niske emisije ugljika, kružnost i uključivost.

Naša kolektivna otpornost u velikoj mjeri ovisi o zdravlju našeg planeta. Zamislite svijet u kojem su čist zrak, voda i sigurna hrana dostupni svima, gdje su ekonomije koncentrirane na zdravlje i dobrobit planeta i ljudi, a zdravi gradovi, sela i zajednice stvaraju uvjete za bolji život. Za zdravlje klime i stanovištva nužna je globalna suradnja, veće financiranje i pravedna podjela rješenja.

Više od 13 milijuna smrti u cijelom svijetu povezano je s uzrocima iz okoliša koji su se mogli izbjeći.

Cilj je ISO-a pozitivan utjecaj normi, koje omogućuju da svijet bude održiviji, na okoliš, društvo i gospodarstvo. ISO, sa 75 godina iskustva, stavlja težište na područja u kojima može dati najdjelotvornija rješenja za zdravlje ljudi, zaštitu klime i društveno odgovorne vrijednosne lance.

Zahvaljujući sve većem portfelju normi koje čuvaju zdravlje i sigurnost ljudi i podupiru globalnu zaštitu klime, ISO ima iznimno važnu ulogu u potpori [ciljevima održivog razvoja](#) Ujedinjenih naroda, koji su usmjereni na održivije sutra. Te norme, kojima vjeruju vlade, gospodarstvo i potrošači, temelj su zdravijeg, održivijeg društva.

Neka nam Svjetski dan zdravlja 2022. bude podsjetnik na sve što je na kocki i inspiracija da udružimo snage kako bismo omogućili pravedniji i zdraviji život i napredak za sve ljude, poštujući ograničenja našeg planeta! Aktivnosti koje poduzmemo u predstojećem desetljeću bit će ključne – a norme mogu imati ključnu ulogu kao katalizator promjena koje su nužne da bismo postali zdraviji svijet.

Izvor: [Međunarodna organizacija za normizaciju \(ISO\)](#)
(priredila: Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić)

ISO U BROJEVIMA

ČLANOVI	167	nacionalnih normiranih tijela,
		uključujući:
	124	člana, normirana tijela
	39	dopisnih članova
	4	člana pomagača
STRUKTURA TEHNIČKIH ODBORA	3 751	tehničko tijelo,
		uključujući:
	255	tehničkih odbora
	503	pododbora
	2 896	radnih skupina, i
	97	ad hoc studijskih skupina
RAZVOJ MEĐUNARODNIH NORMA	24 121	međunarodna norma i normativni dokument
Ukupno na dan 31. prosinca 2021. u 2021.	1 619	objavljenih međunarodnih norma i normativnih dokumenata
		što predstavlja ukupno
	108 523	stranice u 2021. godini
RAD U NAPREDOVANJU u 2021.	1 619	registriranih novih projekata (radnih stavki)

Izvor: <https://www.iso.org/iso-in-figures.html>

Priredila: Sandra Knežević

Pas-robot čuva sigurnost Pompeja

Četveronožni robot nazvan Spot patrolira Pompejima, drevnim rimskim gradom, tražeći strukturalne i sigurnosne probleme. Uprava Arheološkog parka tvrdi da je robot „sposoban pregledati čak i najskućenije prostore“.

Spot je opremljen uređajima za 3D lasersko snimanje i snimanje videozapisa od 360 stupnjeva sa sensorima slike koji rade jednako djelotvorno na jarkom suncu i u slabije osvijetljenim okruženjima. Uprava Parka planira poslati sitnog i okretnog robota u podzemne tunele koje su iskopali pljačkaši grobova u namjeri da ukradu predmete za koje su zainteresirani trgovci umjetninama.

Izvor: Snimka zaslona s https://youtu.be/nYih4KB_V54

„Sigurnosni uvjeti u tunelima koje su iskopali pljačkaši grobova često su krajnje problematični. Uporaba robota mogla bi biti prekretnica jer bi nam omogućila da radimo brže i bez ikakve opasnosti“, rekao je Gabriel Zuchtriegel, ravnatelj Arheološkog parka.

Spot se primjenjuje za razne poslove u cijelom svijetu, a i šire. Naprimjer, upotrebljava se za [nadzor nad dalekovodima](#) u Australiji, a NASA ga navodno obučava za istraživanje spilja na Marsu.

IEC izrađuje međunarodne norme za mnoge tehnologije ugrađene u robote, uključujući [senzore](#), [baterije](#) i [poluvodiče](#). Osim toga, postoje IEC-ove norme za [strojne komponente](#) kao što su [ekrani na dodir](#) te [audio](#), [video](#) i [multimedijske sustave i opremu](#).

Roboti certificirani prema sustavu IECEx primjenjuju se u opasnim okolinama u širokom rasponu djelatnosti. Tehnički odbor IEC TC 31 izrađuje i održava međunarodne norme koje se odnose na opremu za primjenu u okruženjima koja su opasna zbog moguće prisutnosti eksplozivnih atmosfera plinova, para, maglica ili zapaljive prašine.

Zajednički tehnički odbor IEC-a i ISO-a za informacijsku tehnologiju izrađuje norme u području [čitavog ekosustava umjetne inteligencije \(AI\)](#), baveći se pitanjima kao što su pouzdanost, izdržljivost i računalne metode.

AI se oslanja na prikupljanje, analizu i dijeljenje velikih količina podataka koji se prenose među aplikacijama i razmjenjuju s vanjskim pružateljima usluga. To omogućuje uređaju s uključenom funkcijom asistenta da uključi pećnicu, a proizvođaču da poboljša sigurnosne funkcije svojih automobila.

Zajednički tehnički odbor izrađuje i [međunarodne norme za internet stvari \(IoT\)](#) i [računarstvo u oblaku](#), između ostalog za pohranu i dohvaćanje podataka.

Naravno, nisu svi izazovi s kojima se suočava IEC tehnološki. IEC je odlučan pomoći u traženju odgovora na brojne društvene i etičke dileme nastale kao posljedica primjene tehnologija kao što su robotika i umjetna inteligencija.

IEC-ovi stručnjaci bave se brojnim pitanjima, uključujući između ostalog privatnost, sigurnost i povjerenje, kako bi se ostvarila najšira moguća dobrobit. IEC je uspostavio skupine koje će istražiti kako osigurati da se proces razvoja rukovodi etičkim razmatranjima.

Te su skupine zadužene za izradu široko primjenjivih smjernica za IEC-ove odbore o etičkim aspektima povezanim s autonomnim aplikacijama i/ili aplikacijama AI-ja. Surađuju i s drugim dionicima, npr. akademskom zajednicom, kako bi se pitanja istražila iz raznih perspektiva.

IEC-ov je cilj najveća dobrobit javnosti uz ograničenje rizika nenamjerne štete ili posljedica. Međunarodne norme koje izrađuju brojni dionici osiguravaju pravu ravnotežu između želje za brzim uvođenjem umjetne inteligencije i drugih tehnologija i potrebe da se prouči njihova sigurnost i etičke implikacije.

Pompeji, drevni grad na UNESCO-ovu popisu svjetske kulturne baštine, smješteni su u podnožju Vezuva, 20-ak kilometara jugoistočno od Napulja.

(priredio: Ivo Andreis; prijevod: Tatjana Majić)

Mladi profesionalci u normizaciji: CEN i CENELEC pokreću kampanju

Godina 2022. proglašena je Europskom godinom mladih. Zaista, institucije EU-a odlučile su ove godine proslaviti i istaknuti važnost europske mladeži u izgradnji bolje budućnosti – zelenije, uključivije i digitalne.

Mladi su bitni i za europsku normizaciju. Oni mogu u normizacijski rad unijeti nove, svježije ideje, kako bi se osigurala suvremenost i mogle obuhvatiti i podržati inovacije i nove tehnologije. Mogu pomoći da se poveća raznolikost europskog normizacijskog sustava kako bi uzeo u obzir nova gledišta i bolje reagirao na promjene potreba društva i gospodarstva. Napokon, mladi profesionalci ključni su za razvoj našeg sustava i njegove otpornosti i **prikladnosti za budućnost** u kontekstu u kojem se globalni problemi – kao što su klimatske promjene – mogu rješavati jedino uključivanjem što većeg broja različitih dionika.

Zbog tog se razloga CEN i CENELEC sa zadovoljstvom pridružuju proslavi Europske godine mladih komunikacijskom kampanjom koja će se provoditi u narednim mjesecima. Kampanja ima dva cilja. S jedne strane želimo prikazati aktivnosti koje mi i naša zajednica, koja se sastoji od 43 člana iz 34 europske zemlje, već provodimo kako bismo u normizacijski rad uključili mlade profesionalce. S druge strane nastojimo među mladima podići svijest o europskoj normizaciji kako bismo privukli mlade profesionalce u buduću normizacijski rad i obnovu našeg sustava.

Kampanja uključuje više komunikacijskih kanala i sljedeće elemente:

- **Niz ciljanih intervjua** s mladim profesionalcima (u dobi od 18 do 35 godina) koji su aktivni u europskoj normizaciji kao stručnjaci u CEN-ovim ili CENELEC-ovim tehničkim odborima, znanstvenici uključeni u normizaciju, mladi europski inovatori itd.
- **Niz kartica s citatima:** Razni europski dionici bit će pozvani da iznesu svoje stajalište o važnosti mladih profesionalaca u normizaciji, o tome što njihova organizacija čini u tom području itd. Kartice s citatima bit će objavljene na Twitteru pod službenim *hashtagom* proslave, #EuropeanYearOfYouth.
- **Pregled različitih projekata** koje organiziraju članovi CEN-a i CENELEC-a u vezi s mladim normizacijskim stručnjacima koji će biti objavljen ispod ovog članka u sljedećim tjednima i stalno će se ažurirati.

Za informacije o provedbi kampanje redovito pratite ovu stranicu i naš [Twitter](#).

Želite li sudjelovati u kampanji, ili jednostavno saznati više o njoj i o aktivnostima CEN-a i CENELEC-a? Možete poslati poruku na media@cencenelec.eu.

Izvor: https://europa.eu/youth/year-of-youth_hr
(priredila: Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić)

Upravo objavljene nove CEN/CENELEC-ove upute o ulozi normi u potpori prijenosu tehnologija

CEN, CENELEC i njihovi članovi u potpunosti su predani jačanju odnosa sa znanstvenicima i inovatorima te promicanju normi kao pomagala u usmjeravanju rezultata istraživanja i inovativnih ideja na tržište.

Norme su u sve većoj mjeri priznate kao ključno pomagalo u ostvarenju najvećih mogućih koristi od rezultata istraživanja jer stvaraju zajednički jezik koji omogućuje znanstvenicima, pojedincima i industriji da komuniciraju, proizvode i prodaju proizvode i usluge, kako se ističe u "Politici valorizacije EU-a".

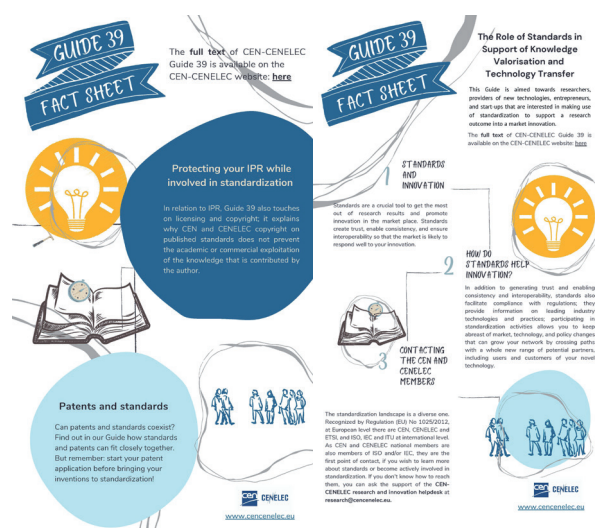
S druge strane, često se čuje pogrešno shvaćanje da normizacija može kočiti inovacije. Nove CEN/CENELEC-ove Upute 39 (*CEN and CENELEC Guide 39*) o ulozi normi u prijenosu tehnologija pomažu u ispravljanju tog shvaćanja jer ističe njihovu ulogu u promicanju inovacija na tržištu. U Uputama se daju noviji primjeri iz prakse.

Iako postoji mnoštvo informacija o zaštiti intelektualnog vlasništva i povezanim licencama u kontekstu prijenosa tehnologija koje podupiru pretvaranje rezultata istraživanja u inovacije za tržište, teško je naći konkretne informacije o odnosu između normi i patenata. Zato se Upute 39 bave i pravima intelektualnog vlasništva (patentima i autorskim pravima) i njihovim odnosom s normizacijom.

Upute su u prvom redu namijenjene znanstvenicima, dobavljačima novih tehnologija, poduzetnicima i novoosnovanim poduzećima („start-ups“) koji su zainteresirani za primjenu normizacije kao potpore pretvaranju rezultata istraživanja u inovacije za tržište.

Svi zainteresirani za ovu temu pozivaju se da se obrate svom nacionalnom članu CEN-a ili CENELEC-a ili Središnjoj upravi CEN-a i CENELEC-a na Research@cencenelec.eu.

O Uputama 39 izradili smo informativni list, koji možete pročitati [ovdje](#).

Otkrijte novu normu EN 17529 o tehničkoj i integriranoj zaštiti podataka i privatnosti

Zaštita privatnosti i osobnih podataka bitna je u današnjem društvu jer se naša iskustva uživo i digitalna iskustva sve više isprepliću. Kako bi se osiguralo da se o tim bitnim vrijednostima vodi računa već u ranim stadijima razvoja proizvoda i usluga, u nedavno izrađenoj normi EN 17529, Data protection and privacy by design and by default daju se zahtjevi koje proizvođači i pružatelji usluga moraju ispuniti prije ugradnje svake aplikacije, a i neovisno o njoj.

Norma EN 17529 izrađena je kao odgovor na zahtjev Europske komisije i savršen je primjer kako europske norme mogu nadopuniti međunarodne kako bi se uzete u obzir europske vrijednosti. Pri kraju je i izrada dva tehnička izvještaja pod istim mandatom koji sadrže preporuke o tome kako ugraditi načelo „tehničke i integrirane zaštite podataka“ (*data protection and privacy by default*) u čitav životni ciklus proizvoda i usluga biometrijske kontrole pristupa.

Normu EN 17529 izradio je zajednički tehnički odbor CEN-a i CENELEC-a *CEN-CLC/JTC 13, Cybersecurity and Data Protection*, čije tajništvo trenutno vodi DIN. JTC 13 trenutno radi na nekoliko normi koje se bave sličnim pitanjima, uglavnom putem svoje *Radne skupine 5, Data Protection, Privacy and Identity Management*.

Izvor: CEN/CENELEC
(priredila: Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić)

ETSI-jeva norma za naprednu mobilnu lokaciju (AML) omogućuje europskim pametnim telefonima slanje lokacije pozivatelja u hitnim pozivima

Sophia Antipolis, 22. ožujka 2022.

Od 17. ožujka svi pametni telefoni koji se prodaju u Europi moraju biti opremljeni funkcijom automatskog slanja mobilne lokacije (*Advanced Mobile Location*, AML) u hitnim pozivima. Funkcija AML normirana je u prosincu 2019. specifikacijom ETSI TS 103 625 koju je izradio ETSI-jev tehnički odbor za komunikacije prema hitnim službama (EMTEL). Taj dokument već pomaže hitnim službama u Europi i širom svijeta u učinkovitom slanju resursa na teren.

AML je sukladan sa zahtjevima Delegirane uredbe 2019/320 kojom je uvedena obveza da svi pametni telefoni koji se prodaju na europskome jedinstvenom tržištu šalju informaciju o lokaciji pozivateljeva mobilnog uređaja čim pokrenu hitan poziv. Uredba konkretno zahtijeva da pametni telefoni u svrhu utvrđivanja lokacije pozivatelja obrađuju podatke iz globalnih navigacijskih satelitskih sustava koji su kompatibilni i interoperabilni barem sa sustavom Galileo i podatke iz Wi-Fi signala. AML je protokol za prijenos podataka (pomoću SMS-a i/ili HTTPS-a) s pametnog telefona u pozivni centar hitnih službi. On pristupnoj točki za javnu sigurnost (*Public Safety Answering Point*, PSAP), daje točnu lokaciju pozivatelja na način koji je sukladan s propisima o zaštiti privatnosti.

Točna lokacija pozivatelja u hitnom slučaju jedna je od najvažnijih informacija za osobe koje primaju hitne pozive. Lokacija pozivatelja pomaže da se smanji vrijeme odziva, a može i na druge načine utjecati na sigurnost građana. U Europi više od 70 % poziva prema hitnim službama dolazi s mobilnog telefona.

“Stupanje te uredbe na snagu velik je korak za sigurnost ljudi u Europi jer osigurava da pametni telefoni imaju tehnologiju koja spašava živote”, kaže Cristina Lumbreras, predsjednica odbora ETSI TC EMTEL. *„ETSI-jeva specifikacija olakšava državama uvođenje AML-a i zahtijeva minimalne investicije. Za korisnike, AML nije aplikacija i ne moraju ništa preuzimati, samo trebaju nazvati 112“.*

ETSI paralelno dovršava dokument ETSI TS 103 825, kojim će se definirati svrhe ispitivanja potrebne za razvoj opisa AML ispitivanja za telefone. Nova norma pomoći će prijavljenim tijelima u ocjenjivanju sukladnosti pametnih telefona sa zahtjevom za AML.

Dva glavna operativna sustava, iOS i Android, podržavaju AML, i on se već upotrebljava u 30 zemalja širom svijeta.

O ETSI-ju

ETSI svojim članovima pruža otvoreno okruženje kojim se podupire izrada, prihvaćanje i ispitivanje globalno primjenjivih normi za IKT sustave i usluge u svim sektorima industrije i društva. Mi smo neprofitno tijelo s više od 950 organizacija članica širom svijeta, iz 64 zemlje na pet kontinenata. Članovi čine raznoliku bazu velikih i malih privatnih tvrtki, znanstvenih organizacija, sveučilišta, državnih i javnih tijela. ETSI je u Europskoj uniji službeno priznat kao europska normizacijska organizacija (ESO). Za više informacija posjetite nas na <https://www.etsi.org/>

Izvor: *ETSI - ETSI Advanced Mobile Location standard now permits European smartphones to send caller location in emergency calls*
(pripremila: Alica Glavaš; prijevod: Tatjana Majić)